اینترنت جهانی؛ پلی به سوی وابستگی مجازی

مهدی غریب

چند ماه قبل فدرال امریکا دادگاهی تشکیل داد و در آن رایی صادر شد، مؤسسه آیکان که مدیریت تخصصی دامنه‌های اینترنتی کشورها را در اختیار دارد، در پاسخ به رای دادگاه فدرال امریکا علیه دامنه‌های اینترنتی ایران اعلام کرد که دامنه‌های اینترنتی ایران "دارایی" نیست و نمی‌توان آن‌ها را توقیف یا مصادره کرد.

این خبر ما را درگیر این مساله کرد که آیکان چیست، مؤسسه آیکان کجاست، عهده دار چه ماموریتی است و چگونه توانسته است حکم دادگاه فدرال امریکا را به راحتی زمین بگذارد. نکته زمانی جالب می‌شود که رئیس مرکز ثبت دامنه‌های IR، پژوهشگاه دانش‌های بنیادین وزارت علوم و فناوری، گفت: مسدودشدن دامنه IR. دور از ذهن است اما هنوز واکنش رسمی از سوی آیکان مبنی بر مسدودشدن دامنه IR. ارائه نشده است.

شرکت مایکروسافت مدعی است از طریق خدماتی که به مشترکین ارائه می‌دهد، اطلاعاتی به دست می‌آورد که تنها برای بهبودبخشیدن به سیستم عاملش استفاده می‌کند؛ حال آن‌که بسیاری از این اطلاعات به هیچ وجه جنبه بهره‌وری تکنیکی ندارد و تنها برای مقاصد اطلاعاتی مفید هستند. این شرکت اضافه کرده است که با بازشدن هر فایل توسط کاربر، سیستم عامل رفتار وی را تحلیل می‌کند تا به دیگر ویژگی‌های کاربر پی‌ببرد.

اغلب گمان می‌کنند که عصر اطلاعات، موهبتی است برای افزایش بار علمی مخاطبان که باید از آن استفاده کنند. اما آن‌چه استعمارگران عصر انفجار اطلاعات می‌گویند، چیز دیگری است. این‌که اگر قادر به جلوگیری از انتقال اطلاعات نیستند، «سانسور» حجم انبوه از اطلاعات را پایه‌ریزی کنند که اطلاعات باارزش در آن گم می‌شود. بمباران اطلاعاتی راهی است که برای گمراهی آحاد بشر در پیش گرفته می‌شود.

مؤسسه آیکان

مؤسسه آیکان یک مؤسسه فعال در امریکا است که ناظر جهانی ثبت دامنه ها بوده، قوانین موجود در این حوزه ها را تصویب و اجرا می کند. این مؤسسه خود هیچ دامنه‌ای را ثبت نمی‌کند بلکه امتیاز ثبت دامنه‌ها را واگذار می‌کند. آیکان مؤسسه بین‌المللی غیرتجاری است که کنترل و نظارت منابع اینترنت را بر عهده دارد. به نظر می‌رسد با افزایش روزافزون نام دامنه‌ها مشکلاتی در زمینه تداخل نام‌ها به‌وجود آید که با نظارت این مؤسسه از بروز چنین مشکلاتی جلوگیری می‌شود. به‌طور کلی مدیریت پروتکل‌های شناسایی و دامنه‌های اینترنتی عمومی و کشوری نیز بر عهده این شرکت قرار دارد. گفتنی است آیکان، مدیریت سرورهای اصلی اینترنت از جمله backbone را نیز عهده‌دار است.

آیکان در حال حاضر ۸۵۰ مرکز ثبت دامین در سراسر جهان دارد که ICANN Approved Registrar نام دارد.

در مدیریت آیکان، همه نهادها و سازمان‌های بین‌المللی و حتی خصوصی نقش دارند. آیکان به دلیل حفظ ثبات فنی و تکنیکی از مهم‌ترین نهادها در زمینه اجتماعات اینترنتی است.آیکان امتیاز ثبت دامنه‌ها با پسوند محلی مانند IR.، UK.، US. را به یک مؤسسه دولتی در همان کشور واگذار کرده است. به طور مثال، امتیاز ثبت دامنه‌ها با پسوند IR. به مؤسسه فیزیک نظری ایران واگذار شده است. این مؤسسه نیز امتیاز را به ده‌ها شرکت ایرانی فعال در این زمینه واگذار کرده است.

آیکان مسؤولیت هماهنگی سیستم شناسه‌های اینترنتی بخصوص آدرس‌های پروتکل IP (پروتکل اینترنت) و تخصیص بلوک‌های آدرس به ثبت‌کننده‌های محلی اینترنت در سراسر جهان و مدیریت فضای نام‌های دامنه‌های دامنه سطح بالای اینترنت را بر عهده دارد.

آیکان(ICCAN) به‌عنوان یک مؤسسه غیرانتفاعی خصوصی در سال ۱۹۹۸ با هدف مدیریت برخی از امور مربوط به اینترنت که تا پیش از این تاریخ، مستقیم از طرف دولت امریکا و توسط سازمان‌های دیگری نظیر IANA انجام می‌شد، تاسیس شده و دفتر مرکزی آن در شهر لوس‌آنجلس در ایالات کالیفرنیا قرار دارد. هیات‌مدیره آیکان عبارتند از کشورهای استرالیا، برزیل، بلغارستان، کانادا، چین، فرانسه، آلمان، غنا، ژاپن کنیا، کره، مکزیک، هلند، پرتغال، سنگال، اسپانیا، انگلستان و ایالات متحده.

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در رابطه با آیکان حوزه حقوقی آن است، با توجه به این‌که این شرکت در امریکا قرار دارد، از قوانین این کشور تبعیت می‌کند، از این رو تغییر حوزه حقوقی آیکان بسیار حائز اهمیت است تا دعاوی بین‌المللی در حوزه‌ای مبتنی بر نظام حقوقی بین‌المللی مطرح شود.

نقش آیکان در تامین جهانی واحد در فضای مجازی

آیکان مسؤول حل و فصل مسائل جهانی اینترنت در راستای مدیریت المان‌های فنی DNS است تا از این طریق کاربران اطمینان یابند که آدرسی صحیح دریافت می‌کنند. این کار از طریق نظارت و سرپرستی بر توزیع مشخص‌کننده‌های فنی منحصر به فرد مورد استفاده در اینترنت و نمایندگانی برای نام دامنه‌های مرتبه بالا(از قبیل INFO، COM و غیره) انجام می‌گیرد. سایر موارد مورد توجه کاربران اینترنت از قبیل دادوستدهای مالی، کنترل محتوای اینترنت، نامه‌های الکترونیکی ناخواسته(SPAM) و محافظت از داده‌ها خارج از محدوده ماموریت فنی و در نتیجه حیطه وظایف آیکان است.

اصول کلی خط‌مشی آیکان چنان‌که خود این نهاد توصیف می‌کنند، عبارت است از کمک به حفظ کارکرد با ثبات اینترنت، گسترش رقابت، نمایندگی جامعه جهانی اینترنت و توسعه سیاست‌های متناسب با استفاده از سازوکارهای تصمیم‌گیری پایین به بالا و مبتنی بر اجماع جهانی.

به منظور پاسخگویی به تقاضای اقتصاد و فناوری‌های به سرعت در حال تغییر، فرآیند توسعه سیاست‌گذاری با همکاری سه سازمان صورت می‌گیرد. کمیته‌های مشورتی از سازمان‌ها و جوامع فنی به منظور اتخاذ سیاست‌های مؤثر و مناسب، با این سه سازمان همکاری دارند، بیش از ۸۰درصد دولت از طریق کمیته مشورتی دولتی GAC توصیه‌های خود را به هیات مدیره آیکان منتقل می‌کنند.

چالش‌های آیکان

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در رابطه با آیکان حوزه حقوقی آن است، با توجه به این‌که این شرکت در امریکا قرار دارد، از قوانین این کشور تبعیت می‌کند، از این رو تغییر حوزه حقوقی آیکان بسیار حائز اهمیت است تا دعاوی بین‌المللی در حوزه‌ای مبتنی بر نظام حقوقی بین‌المللی مطرح شود. چالش مهم دیگر بحث NEWTLD می‌باشد، از آن‌جایی که DNS سرورهای اصلی در همه دنیا پراکنده‌اند و در تمام قاره‌ها وجود دارند، امکان فروش لیسانس TLD های جدید از طریق مزایده در بازارهای بین‌المللی وجود دارد، اما امکان اداره TLD ها را به شرکت‌های امریکایی واگذار می‌کنند و آن‌ها از محل فروش DOMAIN NAME سود سرشاری به دست می‌آورند، از این رو تلاش برای تغییر مدیریت حقوق آیکان و اداره TLD های جدید بسیار حائز اهمیت است.

در داخل ساختار آیکان، دولت‌ها و سازمان‌ها با افراد ماهر و درگیر در ایجاد و حفظ اینترنت جهانی همکاری می‌کنند. ادامه رشد اینترنت چالش‌های جدیدی را در زمینه حفظ ثبات اینترنت به وجود می آورد.

نحوه کنترل آیکان

کنترل آیکان بر عهده هیات مدیره بین‌المللی است که سرپرستی فرآیند توسعه سیاست را برعهده دارد. رئیس آیکان به همراه کارمندانش از سه قاره جهان به دنبال این هستند که بتوانند به تعهدات آیکان در جامعه اینترنتی عمل کنند.

پس از تاسیس آیکان مقرر شد بعد از دو سال آیکان زمینه لازم را برای انتقال کامل امور ذیربط از وزارت بازرگانی امریکا به بخش خصوصی فراهم آورد، این تفاهم‌نامه چندبار تمدید و هر بار مجموعه‌ای از اهداف جدید در جهت پیشبرد آیکان به سمت استقلال بر آن افزوده شد. آخرین زمان تمدید در ۲۰۰۳ بود که تفاهم‌نامه تا پایان ۲۰۰۶ تمدید گردید، جدیدترین قرارداد یک موافقت‌نامه ۵ ساله شامل مجموعه‌ای از قراردادهای یک‌ساله است.

آیکان مشارکتی دولتی–خصوصی است و هدف آن حفظ ثبات در عملکرد اینترنت، افزایش رقابت، نمایندگی جوامع اینترنت بین‌المللی و توسعه سیاست‌های متناسب با مأموریتش در سطح پایین به بالا و بر اساس اجماع است. در سند تأسیس این سازمان ۳۵ هدف برای آیکان طراحی شده که بعضی از آن‌ها به شکل تخصصی و فنی و برخی به شکل‌های رفتاری برای سازماندهی آیکان قابل شناسایی هستند.

منابع
www.icann.org
www.nsainfo.ir